

Een Nederlandse perfin voorloper

(Jan L. Verhoeven; uit: Perfinpost nr. 90, september 2009)

Vrij snel na de uitvinding van de postzegel en de invoering daarvan op 1 januari 1840 in Engeland werden ze wel eens ontvreemd uit de postzegelkassen van de bedrijven, meestal door het eigen personeel.

De waarde van de postzegels was relatief hoog in vergelijking met de lonen in die tijd. En ze konden dienen voor eigen gebruik, met een korting worden aangeboden aan andere bedrijven of ingeleverd worden op het postkantoor als overtollig en niet gebruikt, waarvoor men de zegelwaarde in ontvangst kon nemen.

In een krantenverslag uit 1868 konden we het verloop van een strafzaak lezen tegen een winkelier die meer dan 7000 postzegels als betaling had aangenomen van "loopjongens en jongste bedienden, terwijl hij wist dat ze die zegels van hun patroons hadden gestolen".¹⁾ Hiertegen moest dus wat worden gedaan.

In Engeland kon men, voor het eerst in 1858, de firmanaam op de achterzijde van de zegels laten drukken voordat ze werden gedomd. In andere landen, bijvoorbeeld in Frankrijk was het plaatsen van een klein stempeltje op de achterzijde van de zegels nadat ze gedomd waren toegestaan. Later werd het zelfs mogelijk om firmanamen ook op de voorzijde van de zegels te plaatsen. Er werden wel eisen gesteld aan de grootte daarvan. Japan is een voorbeeld van deze methode.

Er zijn ook andere methoden bedacht om diefstal van postzegels tegen te gaan. Eén daarvan, die ook in Nederland toepassing heeft gevonden, was het merken van de zegels met een reliëfstempel (ook wel droogstempel genoemd). In Oostenrijk is een methode in zwang geweest om diefstal te voorkomen van postzegels die al op de brieven waren geplakt, nl. door een stukje van het adres over de zegel heen te schrijven. In een ministeriële instructie van 30 mei 1860 werd aan de postambtenaren meegedeeld dat dit toelaatbaar was.²⁾

In 1868 is in Engeland de geschiedenis begonnen van de firmaperforaties. Joseph Sloper was de uitvinder daarvan. De firmaperforatie (perfin) is in de praktijk veel eenvoudiger en doeltreffender gebleken dan andere beveiligingsmethoden.

Binnen de postadministraties bestond over het algemeen nogal wat weerstand tegen de perforatie-aantasting van de zegels. Daarop waren ook eerdere verzoeken om de Sloper-methode toe te laten in Engeland gestrand. Tenslotte evenwel is vroeger of later het perforeren in vrijwel alle landen toegestaan en zijn als gevolg daarvan de andere methoden in ongebruik geraakt.

POSTERIJEN.

Circulaire n°. 955.

31 Maart 1875,
n°. 90.

INHOUD.

- Art. 1. *Bespoedigde bestelling van telegrafische berichten.*
- Art. 2. *Frankerzegels van een bijzonder merk der verbruikers voorzien.*
- Art. 3. *Toezigt op de uitvoering der postritten.*
- Art. 4. *Mededeeling van den afloop van het gehouden examen van oorgang en uitschrijving van het volgende examen.*
- Art. 5. *Uitschrijving van het examen voor de betrekking van surnumerair.*

DE MINISTER VAN FINANCIËN,

Hoeft goedgevonden en verstaan, de volgende voorschriften en mededeelingen ter kennis der Postambtenaren te brengen:

Art. 1.

Art. 2.

Op daartoe door belanghebbenden aan dit Departement ingediend verzoek, is vergunning verleend om, ter voorkoming van misbruiken door personen in hunne dienst, de frankerzegels welke zij voor hunne briefwisseling bij hoeveelheden inslaan, van een droog ingedrukt of door fijne doorboring verkregen naamcijfer of ander bijzonder merk te voorzien, mits in hier voorge aangebragt, dat de duidelijkheid der beeldden en der waardevermelding van het frankerzegel niet geschaad wordt.

De aldus gemerkte, tot kwijting van het port of regt gehorige frankerzegels, worden op de kantoren op de gebruikelijke wijze van den afdruk van den vernietigingstempel voorzien.

De ambtenaren onthouden zich echter zorgvuldig van het uitvoeren van eenig toezigt ten behoeve van de belanghebbenden, op het verbruik der met hun merk getoekende zegels.

Art. 3.

Nederland is één van de eerste landen geweest die het Engelse voorbeeld heeft gevolgd. Zie de circulaire van 31 maart 1875 (afb. 1). Daarin is sprake van "een droog ingedrukt of door fijne doorboring verkregen naamcijfer of ander bijzonder merk".

Zie Afb. 2 voor een zeer vroeg voorbeeld van perfingebruik in Nederland. Voor zover bekend is Petrus Regout te Maastricht de eerste perfingebruiker in Nederland, de firma gebruikte perfinns tussen 1875 en 1914. Deze brief van 6 augustus 1875 draagt een zegel met de perfin PRM en dateert van vijf maanden na de officiële goedkeuring van perfingebruik in Nederland.

Meestal ontstaan dit soort instructies n.a.v. een al dan niet reeds gebruikte werkwijze. Droog ingedrukt slaat in de instructie op het gebruik van een reliëfstempel. Dat werd dan ook al eerder gedaan. Bij de veiling van René Hillesum is n.l. een brief opgedoken met een zegel van 10 cent emissie 1852 met een reliëfstempel of droogstempel BATH (Afb.3 en Afb.4). Deze brief werd op 14 juni 1858 verzonden (het aankomststempel op de achterzijde geeft daarover zekerheid).

Tot nu toe is een zegel van de eerste emissie met een droogstempel onbekend. René Hillesum probeert de gebruiker te achterhalen en zal daarover in het maandblad Filatelie iets publiceren. De briefomslag zal op 8 november 2009 door hem worden geveild. We kunnen hier dus spreken van een perfin voorloper: 1858 was vóór de toelating van perfins in Nederland in 1875.

¹⁾ F. Walker, The Perfins Bulletin 1983, blz. 55

²⁾ V. Maxa, The Perfins Bulletin, juli/augustus 1947, blz. 11